

Oliy ta'lim muassasalari va ularning filiallari, Tibbiyot xodimlarining kasbiy malakasini rivojlantirish markazi, respublika ixtisoslashtirilgan ilmiy-amaliy tibbiyot markazlari, ilmiy-tadqiqot institutlari va klinik ordinatorlarni o'qitish vakolati berilgan xususiy klinikalar klinik ordinaturasiga kirish test sinovlarida **XIRURGIYA** fanidan foydalaniladigan test varianti tafsiloti

1. Test variantining qo'llanish maqsadi:

Xirurgiya fanidan test topshiriqlari O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari va ularning filiallari, Tibbiyot xodimlarning kasbiy malakasini rivojlantirish markazi, respublika ixtisoslashtirilgan ilmiy-amaliy tibbiyot markazlari, ilmiy-tadqiqot institutlariga kirish test sinovlarida oliy ta'limning davlat ta'lim standartlari hamda Xirurgiya faniga oid o'quv dasturlarida o'zlashtirilishi belgilangan bilim, ko'nikma, malaka talablari asosida talabalarning tayyorgarlik darajasini aniqlab berish uchun mo'ljallangan.

2. Test variantini shakllantirishda asos bo'luvchi me'yoriy hujjatlar:

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Tibbiyot xodimlari malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi 2009-yil 18-dekabrda VMQ-319-son qarori bilan tasdiqlangan "Tibbiyot xodimlari malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash tartibi to'g'risida Nizom";

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirining "2024/2025 o'quv yilida klinik ordinatura (rezidentura)ga qabul qilish to'g'risida"gi 2024-yil 17-iyuldagi 238-son buyrug'i;

Xirurgiya faniga oid amaldagi davlat ta'lim standarti va o'quv dasturlari.

3. Xirurgiya fanidan shakllantiriladigan test variantining tarkibi:

Xirurgiya fanidan mutaxassislik fani sifatida shakllantiriladigan test varianti talabalarning nazariy bilimlarni o'zlashtirish darajasi bilan birga mantiqiy fikrlashi, masala va topshiriqlarni bajara olish qobiliyati va ta'limning keyingi bosqichiga tayyorgarligini baholaydigan, fanga oid kompetensiyalarni tekshirishga yo'naltirilgan test topshiriqlaridan tarkib topadi. Test topshiriqlarining soni hamda baholash mezonlari O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi va oliy ta'lim muassasalari tomonidan tasdiqlanadi.

4. Test topshiriqlari yordamida tekshiriladigan fan mazmunining tarkibi

Kodi	Tekshiriladigan fan mazmunining tarkibi
1.1	<p style="text-align: center;"><i>Xirurgiya fan sifatida</i></p> <p>✓ Xirurgiya ga kirish, fanning ilmiy-tadqiqot metodlari. Xirurgiya fanining rivojlanish tarixi. Olimlarning xirurgiya fani rivojiga qo'shgan hissalar.</p>
1.2	<p style="text-align: center;"><i>O'tkir qorin sindromi va abdominal og'riqlar.</i></p> <p>✓ O'tkir appenditsit. Uning bolalarda qariyalarda, xomiladorlarda o'ziga xosligi. Diagnostika va differensial diagnostikasi va davolash. O'tkir appenditsit asorati. Appendikulyar infiltratda va absstessida shifokor va jarrox taktikasi.</p>
1.3	<p style="text-align: center;"><i>Mexanik sariqlik.</i></p> <p>✓ Tushunchasi, tasnifi, etiologiyasi, patogenez, klinikasi. Gemolitik va parenximatoz sariqlikni diagnostika va differensial diagnostika usullari. Endobiliar diagnostika va davolash usullarining afzalligi. O't yullarini drenajlash usullari. Oilaviy shifokor vazifalari. Mexanik sariqlikni reabilitatsiya va profilaktika usullari.</p>
1.4	<p style="text-align: center;"><i>Jigar kasalliklarida bakterial, amyobali absesslar va jigar sirrozida sariqlik.</i></p> <p>✓ Jigarning parazitlar va noparazitlar kistalari. Tushunchasi, sabablar, tasnifi, klinik laborator va instrumental diagnostika usullari. Klinik simptomatika va differensial diagnostika. oilaviy shifokor va xirurg vazifalari. Davolashning zamonaviy usullari. Bemorni reabilitatsiyasi</p>
1.5	<p style="text-align: center;"><i>Yarali va yarasiz kelib chiqqan gastroduodenal qon ketishlar.</i></p> <p>✓ Mahaliy va umumiy belgilari, qon ketishning og'irlik darajalari, Forrest endoskopik tasnif. Diagnostik usullari, oshqozon –ichak kasalliklarini tashxislash va qiyosiy tashxislash, davolash algoritmi. Bemorlarni reabilitatsiyasi va profilaktikasi</p>
1.6	<p style="text-align: center;"><i>Diareya sindromi.</i></p> <p>✓ Tushuncha. Etiologiya, patogenez, diagnostika, tekshirish usullari va davolash taktikasi. Nospetsifik yarali kolit, yo'g'on ichak amebiaz, diffuz polipoz, divertikulez, Kron kasalligi. Qabziyat. Etiologiya, patogenez, diagnostika va differensial diagnostikasi, tekshiruv usullari va davolash taktikasi. Surunkali ichak tutilishi. Sabablari: koprostaz, kolostaz. Diagnostika va differensial diagnostikasi.</p>
1.7	<p style="text-align: center;"><i>Qorin old devori xajmli xosilalari.</i></p> <p>✓ Diagnostikasiva differensial diagnostikasi. Operativ va konservativ davolash usullari. oilaviy shifokor taktikasi. Operatsiyaga ko'rsatma operatsiyadan so'nggi parvarish, reabilitatsiya, profilaktika..</p>
1.8	<p style="text-align: center;"><i>Maxalliy xirurgik infeksiyalarda (furunkul, karbunkul, gidradenit, teriosti va qadoqli absstess, flegmona va limfadenit) isitma va boshqa klinik belgilarning o'ziga xosligi.</i></p> <p>✓ Limfangit va flegmonaning saramas bilan differensial diagnostikasi. Yuzdagi furunkulning xavfi. Karbunkul va furunkulezda qandli diabet va boshqa modda almashinuv kasalliklarining ahamiyati. Diagnostika metodlari va davolash. Oilaviy shifokor taktika. Reabilitatsiya va profilaktikasi.</p>
1.9	<p style="text-align: center;"><i>Vena kasalliklarida shish-og'riq sindromi.</i></p> <p>✓ Oyoq venalarining varikoz kengayishi. Pastki kovak vena sindromi, flebotrombozva tromboflebit. Posttromboflebitik sindrom. Pastki kovak vena va Pedjett-SHretter sindromi. Etiologiya, klinik simptomokompleks, diagnostika va differensial diagnostikasi, davolash taktikasi. Asorati (TELA). Profilaktika, dispanserizatsiyasi. Oilaviy shifokor vazifalari.</p>

1.10	<p style="text-align: center;"><i>Oyoq va qo'llarda ishemik simptomokompleks.</i></p> <p>✓ Klassifikatsiya. Lerish Sindrom. O'tkir arterial tutilish. Etiologiya, klinika, diagnostika va differentsial diagnostika algoritmi, Tekshirish usullari va davolash. Oilaviy shifokor taktikasi. Bemorlar reabilitatsiyasi va dispanserizatsiyasi.</p>
1.11	<p style="text-align: center;"><i>O'tkir ichak tutilishi.</i></p> <p>✓ Tasnifi, etiologiyasi va klinik simptomologiyasi. Diagnostika, differentsial diagnostika turlari, davolash. O'tkir ichak tutilishida oilaviy shifokorning vazifasi. Operatsiyaga ko'rsatmalar. Bemor reabilitatsiyasi.</p>
1.12	<p style="text-align: center;"><i>Oshqozon va 12 b/i yarasining perforatsiyasi.</i></p> <p>✓ Klinikasi, diagnostika va differentsial diagnostika usullari, reabilitatsiya.</p>
1.13	<p style="text-align: center;"><i>Qorin bo'shlig'i a'zolarining ochiq va yopiq shikastlari.</i></p> <p>✓ Tushunchasi. Etiologiyasi, patogenezi, diagnostika va differentsial diagnostika, tekshiruv usullari va davolash taktikasi. oilaviy shifokor vazifalari. Reabilitatsiya, profilaktikasi. Oshqozon – ichak trakti va nafas yo'llari yot jismi. Tasnifi, klinikasi, diagnostika va differentsial diagnostikasi. Shoshilinch tez yordam. Davolashda oilaviy shifokor vazifasi. Reabilitatsiya va profilaktika.</p>
1.14	<p style="text-align: center;"><i>Ingichka va yo'g'on ichakdan qon ketish</i></p> <p>✓ (Kron kasalligi, sindrom Peys-Eger, YaK, divertikulyoz, pollipoz, gemorroy va boshqalar). Etiologiyasi, klinikasi, tashxislash va qiyosiy tashxislash metodlari. Ichakdan qon ketishda oilaviy shifokor taktikasi.</p>
1.15	<p style="text-align: center;"><i>Qorin old devori, chov va son sohalorida to'g'rilanadigan va to'g'rilanmaydigan hosilalar.</i></p> <p>✓ Qorin oq chizig'i, kindik, chov va son churralari. Diagnostikasiva differentsial diagnostikasi. Operativ va konservativ davolash usullari. Oilaviy shifokor taktikasi. Operatsiyaga ko'rsatma operatsiyadan so'nggi parvarish, reabilitatsiya, profilaktika.</p>
1.16	<p style="text-align: center;"><i>Orqa chiqaruv sohasidagi o'smasimon hosilalar.</i></p> <p>✓ Og'riq, qichishish. To'g'riichakdanqon ketish. Diagnostika, differentsial diagnostikasi. Tekshirish metodlari, davolash. Oilaviy shifokor vazifasi. Reabilitatsiya, profilaktika.</p>
1.17	<p style="text-align: center;"><i>Semizlik va metabolik sindrom</i></p> <p>✓ Ta'rifi, etiologiyasi, klassifikatsiya, diagnostika, klinikasi, konservativ va operativ davosi, oilaviy poliklinika shifokori taktikasi.</p>
1.18	<p style="text-align: center;"><i>O'pkaning o'tkir bakterial destruktiviyasi va o'pkaning yiringlagan kistasi</i></p> <p>✓ Piopnevmtoraks asoratlari. Klinika, tashxislash va qiyosiy tashxislash metodi. Shoshilinch tibbiy yordam oilaviy shifokor taktikasi. Plevra bo'shlig'ini drenajlashva operatsiyaga ko'rsatmalar. Bemorlarni reabilitatsiyasi.</p>
1.19	<p style="text-align: center;"><i>Teri va shilliq qavatlarini termik va ximik jaroxatlanishi, sovuq urish.</i></p> <p>✓ Klassifikatsiya. Kuyish va sovuq urish darajalari. Kasallik bosqichi klinikasi. Differentsial tashxis va davolash. Oilaviy shifokor taktikasi. Birinchi tibbiy yordam. Qoqshol profilaktikasi. Reabilitatsiya. Trofik va yotoq yaralar.</p>
1.20	<p style="text-align: center;"><i>Panaritsiy.</i></p> <p>✓ Uning barmoq xirurgik anatomiyasiga bog'liq holda kechishi xususiyatlari. Panaritsiyning teri, teriosti pay, bug'im, suyak shakllari. Pandaktilit. Etga o'sgan tirnoq, paronixiy. Klinika, diagnostika metodlari, differentsial diagnostikasi, asorati va davolash. Oilaviy shifokor taktikasi. Reabilitatsiya va profilaktika. Sutbezida og'riq va xajmli xosilalar. Klassifikatsiya. Klinika, diagnostika, differentsial diagnostika. Tekshiruv metodlari va davolash. Oilaviy shifokor taktikasi. Reabilitatsiya va profilaktika.</p>

5. Xirurgiya faniga oid kognitiv ko'nikma darajasi

1	quyi kognitiv daraja	<ul style="list-style-type: none"> - dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi, ammo bir oz kamchiliklar bilan; - terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi; - o'z fikrini isbotlashda yoki boshqa nazariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta olishi; - dasturning tayanch tushunchalarini bilishi, qisqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hal qilishda undan unumli foydalanishi; - amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetentsiyalarni egallashi, ammo biroz kamchiliklar bilan; - amaliy mashg'ulotlarda normativ-huquqiy hujjatlarni yaxshi bilishini namoyish qilishi, ushbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham ratsional emas) qo'llay olishi, bajarilgan ish natijalarini yetarli darajada rasmiylashtira olmaganligi; - dastuda tavsiya qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlashtirishi; - o'rganilayotgan modul bo'yicha nazariyalar, kontseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglay olishi.
2	yuqori kognitiv daraja	<ul style="list-style-type: none"> - dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi; - terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi; - muammoli savollarni aniqlashi, o'z qarashlarini ilmiy-amaliy tilda asoslab bera olishi; - tayanch tushunchalarini bilishi va uni qisqa vaqt ichida ilmiy va amaliy masalalarni yechishda samarali qo'llay olishi; - nostandart vaziyatlarda muammolarni mustaqil va ijodiy hal qila olish qobiliyatini ko'rsata olishi; - amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda to'liq bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetentsiyalarni to'liq egallashi; - amaliy masalalarni qisqa, asoslangan va ratsional ravishda hal etishi; - modul dasturida tavsiya etilgan asosiy va qo'shimcha adabiyotlarni to'liq va chuqur o'zlashtirishi; - dastur bo'yicha nazariyalar, kontseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglash, ularga tanqidiy baho berish va boshqa modullar ilmiy yutuqlarini qo'llay olishi.

6. Xirurgiya fanidan test topshiriqlari yordamida tekshiriladigan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar

Xirurgiya faniga oid test varianti abituriyentlarning nazariy bilimlarni o'zlashtirish darajasini, ularning mantiqiy fikrlashini baholaydigan test topshiriqlaridan iborat. Mazkur test topshiriqlarini shakllantirishda amaldagi davlat

ta'lim standartlari, Xirurgiya fani ta'lim o'quv dasturlarida o'zlashtirilishi belgilab ko'rsatilgan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar asos sifatida qaraldi.

	Fan	Tekshiriladigan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar	Kodi
Xirurgiya	Xirurgiya fan sifatida	Xirurgiya ga kirish, fanning ilmiy-tadqiqot metodlari haqida bilish Xirurgiya fanining rivojlanish tarixi haqida bilish. Olimlarning Xirurgiya fani rivojiga qo'shgan hissalar haqida ma'lumotga ega bo'lish.	1.1.1
	O'tkir qorin sindromi va abdominal og'riqlar.	O'tkir appenditsit. Uning bolalarda qariyalarda,xomiladorlarda o'ziga xosligi. Diagnostika va differentsial diagnostikasi va davolash. O'tkir appenditsit asorati. Appendikulyar infiltratda va abstsessida shifokor va jarrox taktikasi haqida bilimga ega bo'lish va tashxislay olish, zarur tavsiyalar berish.	1.2.1
	Mexanik sariqlik.	Tushunchasi, tasnifi, etiologiyasi, patogenez, klinikasi. Gemolitik va parenximatoz sariqlikni diagnostika va differentsial diagnostika usullari. Endobiliar diagnostika va davolash usullarining afzalligi. O't yullarini drenajlash usullari. Oilaviy shifokor vazifalari. Mexanik sariqlikni reabilitatsiya va profilaktika usullarini bilish.	1.3.1
	Jigar kasalliklarida bakterial, amyobali abscesslar va jigar sirrozida sariqlik.	Jigarning parazitlar va noparazitlar kistalari. Tushunchasi, sabablar, tasnifi, klinik laborator va instrumental diagnostika usullari. Klinik simptomatika va differentsial diagnostika. oilaviy shifokor va xirurg vazifalari. Davolashning zamonaviy usullari. Bemorni reabilitatsiyasi bilish va davolay olish.	1.4.1
	Yarali va yarasiz kelib chiqqan gastroduodenal qon ketishlar.	Mahaliy va umumiy belgilari, qon ketishning og'irlik darajalari, Forest endoskopik tasnif. Diagnostik usullari, oshqozon –ichak kasalliklarini tashxislash va qiyosiy tashxislash, davolash algoritmi tashxislash va davolay olish.	1.5.1
	Diareya sindromi.	Tushuncha. Etiologiya, patogenez, diagnostika, tekshirish usullari va davolash taktikasi. Nospetsifik yarali kolit, yo'g'on ichak amebiazi, diffuzpolipoz, divertikulez, Kron kasalligi.Qabziyat. Etiologiya, patogenez, diagnostika i differentsial diagnostikasi, tekshiruv usullari va davolash taktikasi. Surunkali ichak tutilishi. Sabablari: koprostaz, kolostaz. Diagnostika va differentsial diagnostikasi bilish.	1.6.1
	Qorin old devori xajmli xosilalari.	Diagnostikasiva differentsial diagnostikasi. Operativ va konservativ davolash usullari. oilaviy shifokor taktikasi. Operatsiyaga ko'rsatma operatsiyadan so'nggi parvarish, reabilitatsiya, profilaktika..	1.7.1

Mahalliy xirurgik infeksiyalarda (furunkul, karbunkul, gidradenit, teriosti va qadoqli abstsess, flegmona va limfadenit) isitma va boshqa klinik belgilarning o'ziga xosligi.	Limfangit va flegmonaning saramas bilan differentsial diagnostikasi. Yuzdagi furunkulning xavfi. Karbunkul va furunkulezda qandli diabet va boshqa modda almashinuv kasalliklarining ahamiyati. Diagnostika metodlari va davolash. Reabilitatsiya va profilaktikasini bilish.	1.8.1
Vena kasalliklarida shish-og'riq sindromi.	Oyoq venalarining varikoz kengayishi. Pastki kovak vena sindromi, flebotrombozva tromboflebit. Posttromboflebitik sindrom. Pastki kovak vena va Pedjett-SHretter sindromi. Etiologiya, klinik simptomokompleks, diagnostika va differentsial diagnostikasi, davolash taktikasi. Asorati (TELA). Profilaktika, dispanserizatsiyasi. shifokor vazifalari bilish.	1.9.1
Oyoq va qo'llarda ishemik simptomokompleks.	Klassifikatsiya. Lerish Sindrom. O'tkir arterial tutilish. Etiologiya, klinika, diagnostika va differentsial diagnostika algoritmi, Tekshirish usullari va davolash. Oilaviy shifokor taktikasi. Bemorlar reabilitatsiyasi va dispanserizatsiyasi.	1.10.1
O'tkir ichak tutilishi.	Tasnifi, etiologiyasi va klinik simptomologiyasi. Diagnostika, differentsial diagnostika turlari, davolash. O'tkir ichak tutilishida oilaviy shifokorning vazifasi. Operatsiyaga ko'rsatmalar. Bemor reabilitatsiyasi.	1.11.1
Oshqozon va 12 b/i yarasining perforatsiyasi.	Klinikasi, diagnostika va differentsial diagnostika usullari, reabilitatsiya.	1.12.1
Qorin bo'shlig'i a'zolarining ochiq va yopiq shikastlari.	Tushunchasi. Etiologiyasi, patogenezi, diagnostika va differentsial diagnostika, tekshiruv usullari va davolash taktikasi. oilaviy shifokor vazifalari. Reabilitatsiya, profilaktikasi. Oshqozon – ichak trakti va nafas yo'llari yot jismi. Tasnifi, klinikasi, diagnostika va differentsial diagnostikasi. Shoshilinch tez yordam. Davolashda oilaviy shifokor vazifasi. Reabilitatsiya va profilaktika.	1.13.1
Ingichka va yo'g'on ichakdan qon ketish	(Kron kasalligi, sindrom Peys-Eger, YaK, divertikulyoz, pollipoz, gemorroy va boshqalar). Etiologiyasi, klinikasi, tashxislash va qiyosiy tashxislash metodlari. Ichakdan qon ketishda oilaviy shifokor taktikasi.	1.14.1
Qorin old devori, chov va son sohalarida to'g'rilanadigan va to'g'rilanmaydigan hosilalar.	Qorin oq chizig'i, kindik, chov va son churralari. Diagnostikasiva differentsial diagnostikasi. Operativ va konservativ davolash usullari. Oilaviy shifokor taktikasi. Operatsiyaga ko'rsatma operatsiyadan so'nggi parvarish, reabilitatsiya, profilaktika.	1.15.1
Orqa chiqaruv sohasidagi o'smasimon hosilalar.	Og'riq, qichishish. To'g'riichakdanqon ketish. Diagnostika, differentsial diagnostikasi. Tekshirish metodlari, davolash. Oilaviy shifokor vazifasi. Reabilitatsiya, profilaktika.	1.16.1

Semizlik va metabolik sindrom	Ta'rifi, etiologiyasi, klassifikatsiya, diagnostika, klinikasi, konservativ va operativ davosi, oilaviy poliklinika shifokori taktikasi.	1.17.1
O'pkaning o'tkir bakterial destruktiviyasi va o'pkaning yiringlagan kistasi.	Piopnevmoreaks asoratlari. Klinika, tashxislash va qiyosiy tashxislash metodi. Shoshilinch tibbiy yordam oilaviy shifokor taktikasi. Plevra bo'shlig'ini drenajlashva operatsiyaga ko'rsatmalar. Bemorlarni reabilitatsiyasi.	1.18.1
Teri va shilliq qavatlarini termik va ximik jaroxatlanishi, sovuq urish.	Klassifikatsiya. Kuyish va sovuq urish darajalari. Kasallik bosqichi klinikasi. Differentsial tashxis va davolash. Oilaviy shifokor taktikasi. Birinchi tibbiy yordam. Qoqshol profilaktikasi. Reabilitatsiya. Trofik va yotoq yaralar.	1.19.1
Panaritsiy.	Uning barmoq xirurgik anatomiyasiga bog'liq holda kechishi xususiyatlari. Panaritsiyning teri, teriosti pay, bug'im, suyak shakllari. Pandaktilit. Etga o'sgan tirnoq, paronixiy. Klinika, diagnostika metodlari, differentsial diagnostikasi, asorati va davolash. Oilaviy shifokor taktikasi. Reabilitatsiya va profilaktika. Sutbezida og'riq va xajmli xosilalar. Klassifikatsiya. Klinika, diagnostika, differentsial diagnostika. Tekshiruv metodlari va davolash. Oilaviy shifokor taktikasi. Reabilitatsiya va profilaktika.	1.20.1

7. Foydalanishga tavsiya etilgan adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar:

1. Karimov Sh.I. Xirurgk kasalliklar. T. 2011-y.
2. Karimov Sh.I. Xirurgk kasalliklar. T. 2005y.
3. Karimov Sh.I. Xirurgicheskiye bolezni. T. 2005g.
4. Kuzin M.IT. Xirurgicheskiye bolezni. M.1987g 704 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Аталиев А.Е. и др. Учебное пособие по освоению практических навыков хирургического профиля. Т.2003г. 136 бет.
2. Аталиев А.Е. и др. по хирургии ВОП с эталонами ответов. Т.2000г. 74 бет.
3. Ataliyev A.Ye. va boshq. UASH jarroxligi bo'yicha O'ND javob etalonlari bilan. T. 2001. 104 bet.
4. Ataliyev A.Ye., Yunusov I.I. Ekstremal hollarda zudlik bilan ko'rsatiladigan yordam bo'yicha amaliy ko'nikmalar. T. 1994y. 39 bet. Гостишев В.К. Общая хирургия М. 1993г.
5. Дж. Мерта. Справочник врача общей практики. М.1998г Пер. с англ. Яз. 1230 б.
6. Денисов И.Н., Шевченко Ю.А., Назиров Ф.Г. Клинические рекомендации и фармакологический справочник. М.2005г. 1147 бет.

7. Каримов Ш.И., Бабажанов Б.Д., Тешаев О.Р. Современные аспекты лечения острого гнойного перитонита. Т.2005г.
8. Қонден Р. ва Найхус Л. Клиническая хирургия М. 1998г. Пер. с англ. Яз. 716 б.
9. Лопухин Ю.М., Савелев В.С. Хирургия. М.1998г Перевод с англ. Яз.
10. Наврузов С.Н. Хирургические болезни. Т. 2004г
11. Назиров Ф.Г., Гадоев А.Г. Руководство для врачей общей практики. Ташкент 2005 г.
12. Савельев В.С. Руководство по неотложной хирургии органов брюшной полости. М. 2004 г.
13. Савельев В.С., Кириенко А.И. Хирургические болезни (2-х томах). М. 2006 г.
14. Усманов Р.И. и др. Алгоритмы диагностики и лечения основных синдромов для подготовки ВОП. Т. 2003 г. 152 бет.
15. Шалимов А.ПА. Хирургия пищеварительного тракта. М. 1984г.
16. Виттманн Д. Ҳ., Виттманн-Тйлор А. Scope and limitations of antimicrobial therapy of sepsis in surgery. 1999.В-198.
17. Ахмедов Р.М. Клиникагача бўлган хирургия. Т.2001й.
18. Ванцян Э.Н. Наружные и внутренние свищи. М. 1990г.
19. Генри М.М., Свош М. Колопроктология и тазовая дно. М. 1988 г.
20. Каримов Ш.И., Асраров А.А., Острый гнойный перитонит. Т.1991г., 68 б.
21. Клинические рекомендации для практических врачей основанные на доказательной медицине. М. 2002 г.
22. Клинические рекомендации и фармакологический справочник. Под редакцией акад. РАМН Денисова И.Н., акад РАМН Шевченко Ю.Л. и проф. Назирова Ф.Г. Москва 2005 г., 1147 б.
23. Ллойд М., Найхус Л. и др. Боль в животе. М. 2000 г.
24. Моше Шайн. Здравый смысл в неотложной абдоминальной хирургии. М. Геатар. 2003г., 270 б.
25. Назиров Ф.Г., Акилов Х.А. Острый панкреатит и его осложнения. Методические рекомендации. Наманган. 2001 г.
26. Новгородцев Г.А., Демченкова. Диспансеризация населения. М. 1994 г.
27. Nurmuxamedov R.M., Yunusov I.I. Qorin bo'shlig'i a'zolarining o'tkir jarrohlik kasalliklari va shikastlari. Т. 1990 у., 60 б.
28. Nurmuxamedov R.M., Xojiboyev M.X., Yunusov I.I. Jarrohlik xastalıkları bo'yicha klinik ma'ruzalar. Т. 1998 у. 208 bet.
29. Семейная медицина. Руководство в 2-х томах под руководством акад. Краснова А.И. Самара. 1995 г. 384+768 бет.
30. Стоян Попкиров. Гнойно-септическая хирургия. София. 1986 г. 483 бет.
31. Шевченко Ю.Л. Частная хирургия. М. 2000 г.
32. Электронные версии лекций по хирургии ВОП. 2006 г. ТМА.

*Izoh: Mazkur hujjatga aprobatsiya natijalari hamda vakolatli davlat tashkilotlarining tegishli qaror va buyruqlariga asosan qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritilishi mumkin.